

Новости республики

Денис Белозеров в режиме ВКС провел совещание по лесопожарной обстановке на территории республики

Заместитель председателя Правительства Якутии Денис Белозеров 19 июля в режиме видеоконференцсвязи провел заседание Комиссии по предупреждению и ликвидации чрезвычайных ситуаций и обеспечению пожарной безопасности РС (Я) по вопросу лесопожарной обстановки на территории республики.

В заседании КЧС приняли участие представители отраслевых министерств и ведомств, а также главы Верхоянского, Вилуйского, Горного, Жиганского, Мирнинского и Нюрбинского районов республики.

Было отмечено, что с начала пожароопасного сезона на территории

республики зарегистрировано 864 лесных пожара на общей площади 1 398,5 тыс. га. По оперативным данным на 19 июля проводятся работы по тушению 13 лесных пожаров: Алданском, Верхоянском, Кобьинском, Ленском, Нюрбинском, Вилуйском, Горном, Хангаласском районах и городском округе «город Якутск».

В тушении данных пожаров задействованы 380 человек и 23 единицы техники.

Всего с начала сезона приняты меры по тушению 145 лесных пожаров на общей площади 3 678,8 га. Оперативность тушения пожаров в течение первых суток составляет 41%.

Всего с начала года в зонах контроля зарегистрировано 719 лесных пожаров на общей площади 1 394,8 тыс. га.

С начала пожароопасного сезона к тушению лесных пожаров привлекались 2 тыс. 607 человек и 227 единицы техники.

Особый противопожарный режим действует на территориях 10 муниципальных образований: Абыйского, Алданского, Верхоянского, Эвено-Бытантайского, Усть-Майского, Ленского, Намского, Сунтарского, Нюрбинского районов и города Якутска, режим ЧС межмуниципального характера действует в Верхоянском и

Момском районах.

В ходе заседания КЧС главы районов доложили о пожароопасной обстановке на территории своих муниципальных образований и о принимаемых мерах по стабилизации ситуации с лесными пожарами.

По итогам заседания КЧС Денис Белозеров отметил, что по сравнению с прошлым годом в тушении и ликвидации лесных пожаров на территории республики наблюдается ряд улучшений. Но вместе с тем, главам муниципальных образований и населенным пунктам необходимо держать ситуацию на постоянном контроле и в случае возникновения лесных пожаров оперативно реагировать и привлекать все силы и средства для их тушения. «От своевременности принятых решений и привлечения дополнительных сил и средств зависит эффективность нашей работы. Всем ответственным структурам и главам муниципальных образований и поселений необходимо быть готовыми к оперативному реагированию на любые изменения лесопожарной обстановки», - подчеркнул вице-премьер.

Пресс-служба Главы Республики Саха (Якутия) и Правительства Республики Саха (Якутия).

Нэһилиэктэртэн сокууһар

ХОПТОБОҕО ОТ КҮҮЛЭЙЭ СӨРГҮТҮЛҮННЭ

Хоптобо нэһилиэгэр илиинэн от охсуутугар күрэх соххуостааһын саҕана буола сылдьыбыта биллэр. От ыйын 20 күнүгэр Хандарачаайы алааһыгар Тумул орто оскуолатын кыһыл көмүс мэтээлинэн түмүктээбит. Мэлдьэхситтэн төрүттээх салайааччы, биолог үөрэхтээх Гаврил Иннокентьевич Охлопков төрөөбүтэ 50 сылын көрсө илиинэн от охсуутугар күрэх ыһылынна. Көбүлээччинэн Мария Иннокентьевна Кузьмина буолар. Кини ол урукку сыллары ахтан – санаан, итинэн биригэ төрөөбүт быраатын сырдык кэрэизингэр анаан бу күүлэйи тэрийтэрдэ.

Мария Иннокентьевна идийэтин Хоптобо нэһилиэгин Аҕалар түмсүүлэрин салайааччы Егор Иванович Корякин өйөөтө. Күрэхтэһиигэ төһө да аҕыйах киһи кытыннар, сүрдээх көхтөөхтүк тэрилиннэ. Кыттааччылар бары да уопсай быраабылалары тутуһан, бэрт эрийсиилээхтик кытыннылар. Ол курдук, уопсай түмүккэ бастакы миэстэни Чурапчы нэһилиэгиттэн Евдокия Николаевна Каженикина ылла уонна быйылгы төрүөх орус ныйраһынэн наҕараадаланна, итин таһынан Кэбээйиттэн Гаврил табаарыстара – Д. Никифоров, И. Спиридонов, С. Павлов туруорбут “Хоннохтоох охсооччу” дьаһанал бириистэрин – бамбук суорданнарын тутта. Иккис миэстэни хоптоболор көмүс күтүөттэрэ, нуучча сириттэн кэлэн олохсуйбута үйэ анаара буолбут Анатолий Николаевич Макаров ылан, санныгар кыһыл саһыл тириитин бырабынна. Итини таһынан кини “Уопуттаах охсооччу” анал аапка тиксэн, урбааньыт Петр Алексеев туруорбут тизмэтинэн бириэмийэлэннэ. Үһүс бонустуу миэстэҕэ тэрийээччи, аҕалар түмсүүлэрин салайааччы Егор Корякин бэйэтинэн тиксэн, дьаһаһтаах сибиэһэй ынах арылтын тутта. Оттон оту “охсото сана холоммут Федот Алексеев “Кэскиллээх охсооччу” анал аат инэрилиннэ, В.Г. Кузьмин, В.Г. Сивцева анаабыт бириистэрэ туттарылынна.

Отчуттар омурданнырын бириэмэтигэр Христофор Максимов 100 сылыгар аналлаах “Күн таптала” ырыа ыһыабын дэгэрээ ырыатын күрээтэр Гран-при хаһааһына, “Үрдүк-2017” национальнай

муусукаалынай бириэмийэ кыайыылааҕа Василий Новопржезжай уонна Чурапчы улуунун ураты куолаһа, улуустаабы “Икки сулус” куонкурс мунутуур кыайыылааҕа Валерий Корякин ылбаҕай ырыаларынан кизгэттилэр. Илби илииттэн тутуһан, Василий Новопржезжай таһарбыт оһуохайынан түмүктэннэ.

“Бу күрэх ыһылыһыгыгар күүс-көмө буолбут Тумул дьаһалтатын баһылыгар Василий Алексеев, кини солбуйааччыгар Владимир Алексеев, быраатым биригэ үөрэммит добоһторугар Петр Алексеев, Иван Барашковка, үгүстүк сүүрэн-көтөн тэрийсипит Вера Васильеваҕа, аймах-билэ дьоммутугар Татьяна,

Василий Новопржезжайдарга, Михаил Барашковка, биһигини бэйэтин массынатынан таспыт күндү киһитигэр Федот Алексеевка, бука барыларыгар итии-истин махтабытын тиздээбит Доруобай, чэгиэн буолум!” – дьин тэрийээччи Мария Иннокентьевна барҕа махтаһын эттэ.

Улууспутугар маҥнык бэйэ күүлүнэн ыһытылар сэргэх тэрээһиннэр, ону ааһан, чугас дьоннорун ааттарын үйэтитэр сыаллаах тэрээһиннэр үксүү туралларыгар баҕарабыт.

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ.

РФ Силиэстийэлиир уорганын күнү корсо

Үс улууһу хабар сис отдел

От ыйын 25 күнэ – РФ силиэстийэлиир урган сотрудниктарыно.э.РФСилиэстийэлииркэмитиэтин,ИДМ,ФСБ силиэстийэлиир подразделениетын үлэһиттерин уонна сотрудниктарын идэлээх бырааһынньыктара. Устуоруйа быһыын сэгэтэн көрдөххө, РФ силиэстийэлиир урган сотрудниктарын күнэ 2014 сыл атырдьах ыйын 27 күнүнээби РФ Бырабыыталыстыбатын 741 нүмэрдээх уураабынан ылыныллыбыта биллэр. Биһиги олохпутугар биир тутаах, үгүс мөккүөрдээх дьыалалары арыйар, уопастыба олоһо нус-хас буолуутугар биир төһүү күүс буолар кэмитиэт билигин кэмнэ хайдах үлэһии-хамсыы олорорун туһунан РФ Силиэстийэлиир кэмитиэтин Саха өрөспүүбүлүкэтигэр силиэстийэлиир салалтатын Чурапчытаабы оройуоннар икки ардыларынаабы силиэстийэлиир отдел салайааччытын, юстиция майорун Егор Николаевич Местниковы көрсөн кэпсэтибит.

Силиэстийэлиир кэмитиэтэ дойдуга хамнас кэмгэр төлөнөн иһэригэр болҕомтогун уурар. Ол курдук, үлэһиккэ хамнас 2 ыйтан ордук төлөммөтөбүнэ, холубунай эппиэтинэс көрүллэр, оттон ити курдук ис хоһоонноох холубунай дьыалалары Силиэстийэлиир кэмитиэт эрэ силиэстийэлиир кыахтаах, онон итинник түгэннэ түбэспит олохтоох дьон биһиккэ кэлэн быһаччы бипсиэххитин сөп. Ол курдук, быйыл Таатта улуутугар 2 оннук иһитиннэри кирибэтэ, бастакы сайабыланын быһаарбылпыт түмүгэр хамнас тута төлөнөн, холубунай дьыала көбүтүллүбэтэ, оттон иккис сайабыланыа холубунай дьыала көбүтүллэн, билигин тустаах үлэ бара турар, ол иһигэр хамнаһы төлөттөрүү үлэтэ. Ити курдук, биһиги хамнас болҕурууһун быһаарсыыга туһааннаах тэрилтэ буолабыт.

Өссө биир сүрүн хайысхабытынан сокуоннай саастарын туола илик оҕолор утары уонна сокуоннай саастарын туола илик оҕолорунан ыар уонна ураты ыар буруйдары онорбуттарын силиэстийэлээһин буолар. Итиннэ биһиги буруйу оноруу эрэ дакаастааһынан мунурдаммакка, болҕомтобутун буруйу оноруу төрүөттэрин быһаарыыга, сокуоннай саастарын туола илик оҕолор күүмчүлэммит бырааптарын уонна интэриэстэрин көмүскээһиннэ уурабыт.

Хомойуох иһин, буруйу оноруу сыл аайы тахса турар. Холобура, бу сылга Чурапчы оройуонугар сокуоннай саастарын туола илик оҕолорунан ыар уонна ураты ыар буруйдары оноруу суох, ол эрэри 2017-2018 сылларга Чурапчы оройуонугар иккилии түбэлтэ (уоруу, малы-салы күһэйэн ылыы) баар этэ. Манна "саңа сүүрээһин" урукку кэмнэргэ оҕо оҕоттон уу харчыны күүс өттүнэн күһэйэн ылар буоллабына, билигин сорох оҕолорго баан каарталаах буоланнар, харчыны «Мобильнай баан» өнөтүн туһанан, ол нөһүө ыттарар түбэлтэлэрэ бааллар. Ити түгэннэ төрөппүттэр оҕолоро ханна харчытын барырын кэтээн көрүөхтэрин наада – оҕулааҕа хайдах туруктаах үөрэнэ барарын, тугу аһы-сии сылдыарын болҕомтоҕо тутуохтаахтар, үгүс кэпсэти барыахтаах. Манньык хабааннаах дьыала былырын Чурапчыга тахсыбыт эбит буоллабына, быйыл Уус Алданга табыста. Онон төрөппүттэр күннээби түбүктэн, үлэттэн ордон, оҕолорутугар болҕомтону уураргытын умнуман, оҕо бэйэтигэр бүтүн сылдыа суохтаах. Тууруллуу, санаарбааһын араас хомолтолоох түбэлтэлэргэ тиэрдэр.

Маньык таһынан оҕолору утары буруйу оноруулар тахсаллар. Ол курдук, кэлинги сылларга интэриниэт ситимин туһанан буруйу оноруу үөдүйдэ. Ол курдук, «Вконтакте» диэн сайты туһанан, эбэтэр «Whatsapp» диэн бырагыраама нөһүө сокуоннай саастарын ситэ туола илик оҕолор саастарыгар сөп түбэспэт поповой олох туһунан суруйсуулар, сизгэ баппат интимнэй хаартыскалары ытыы түбэлтэлэрэ тахсыталыы сырыттылар. Итинник дьыалалар, ол эбэтэр РФ ХК 135 ыстатыйатынан («Сексуальной быһыылаах-майгылаах содур дьайыы») 2 киһи сууттанан, хаайыыга барда. Итинник быһыы инникитин хатыламматын туһугар төрөппүттэр оҕолорун төлөппүүннэрин мэлдьи хонтуруоллуохтарын наада. Төһөтүн да иһин, оҕо сокуоннай сааһын туолор диэри суотабай төлөппүүнүн төрөппүтүгэр көрдөрүөхтээх диң саныыбыт. Маньык таһынан аңаардас итинник кэпсэти, суруйсуу иһин холубунай эппиэтинэс баарын нэһилиэнньэ өйдүөхтээх, онно туһааннаах өйдөтүү үлэтэ ытыллыахтаах. Маньык таһынан кэлиннэ кэмнэргэ араас социальнай ситим нөһүө оҕону бэйэбэ тийиннэ сатыыр араас бөлөхтөр тэриллэллэр. 2017 сылга Таатта оройуонугар итинник бөлөххө биир оҕо киһи сылдыара биллибитэ. Уопсайынан, олохпут сайдан истэбин аайы, итинник санаттан саңа сидьин сүүрээһин биригэр биригэр киһи иһэллэр. Онуоха туһааннаах өйдөтүү үлэтин ыттан иһэр тобоостоох.

Эбэн эгтэххэ, үлэлиир оройуоннар бытыгар сыл аайы сокуоннай саастарын туола илик оҕолор бэйэбэ тийинэ сатааһыннарын 2-3 түбэлтэ син биригэр тахсыталыыр. Быйыл сыл аңаарын иһигэр Чурапчы уонна Таатта оройуоннарыгар оҕо өлүүлээх (бэйэбэ тийини) түбэлтэлэрэ табыстылар. Онон төрөппүттэр, анал уорганнарга эрэ сизгэнэн сылдыбаакка, бэйэлэрин күүстэринэн эмиз туһааннаах өйдөтөр үлэлэри ытыахтаахтар.

Маньык таһынан төрөппүттэр тизхириккэ, тутуу араас көрүнэр үлэһи сылдыан сэрэхтээх буолалларын умнумуохтарын наада, оҕолору итиннэ чугаһатар олох сатаммыт. Сылын аайы үлэлиир оройуоннарбытыгар төрөппүттэр оҕолорун ситэ көрбөккөлөр, араас дэннэни тахса турар. Холобура, былырын Чурапчы оройуонугар кыра саастаах оҕо мас тизсэ сылдыан, маска баттанан өлбүт түбэлтэ баар.

Кэлиннэ сылларга Силиэстийэлиир кэмитиэт туһанааччылар олохторугар уонна доруобуйаларыгар куттал суох буолуутун ирдэбиллэригэр эппиэттээбэт өнөтү оноруу утары үлэни күүскэ ыттар. Ол курдук, киһи доруобуйатыгар уонна олоһор кутталлаах өнөтү оноруу иһин РФ ХК 238 ыстатыйатынан холубунай эппиэтинэс көрүллэр. Ордук таксистарга туһаанан этизм этэ, ол курдук, массынааҕа куттал суох буолуутугар анаммыт кур (ремень безопасности) хас пассажир олбосун аайы булгуччу баар буолуохтаах, гаас баллона массынааҕа иһигэр буолбаакка, тас өттүгэр туруутун хааччытын, салон миэстэтигэр ордук сидиэннэ эбиллээ суохтаах. Суолга саахал тахсар түгэнигэр конструкцияга эппиэттээбэт оноруулар быдан улахан алдьархайы таһааралларын умнуман.

Урукку өттүгэр оноруулуубут уонна сатаан арылла илик буруйдары арыыы уонна силиэстийэлээһин – үлэбит өссө биригэр сүрүн хайысхата буолар. Ол курдук 2017 сыллаахха Чурапчы оройуонугар биригэр киһи сүлүгүн былырын буламмыт, Хабаровскай куоракка ДНК экспертизанаан кимин-тугун быһааргарбылпыт. 2001 сыллаахха Уус Алданга милиция сотруднига буруйу онорбута саңа дакаастанан, дьыалата суукка барбыта. Онон урукку дьыалалар мээңэ хаалбаттар, син биригэр кыра-кырааан үрэттиллэ сылдыаллар. Буруйу онорбут киһи син биригэр эппиэттээхтээх.

ТҮМҮК ТЫЛ ОННУГАР

Ити курдук, силиэстийэлээһин үлэлэрин хайысхата кизэн, онон элбэк сыраны эрэйэр уустук үлэ. Бүгүнтү түгүнэн туһанан, кэлигэрлэрбин, атын силиэстийэлиир уорганнарга үлэһи сылдыар бары силиэстийэлээһиннэри, убаастабыллаах бэтэрээннэригэр кэлэн иһэр идэлээх бырааһынньыктынан итиитик-истинник эбэрдаһиини! Кытаанах доруобуйаны, дьиз кэргэннигэр дьолу-соргуну баҕарабын!

Кэпсэттэ Семен ЖЕНДРИНСКИЙ.

НЭҢИЛИЭННЭЭНИ КЫТАРЫ ҮЛЭ

Судаарыстыбаннай уорган буоларбыт быһыытынан, ким баҕарар быһаччы кэлэн, туһааннаах болҕуруустарын ыйыталаһахтарын, сайабыланыаһаларын суруйуохтарын, кыһалдыаах юридическай болҕуруустарын быһаартарыахтарын сөп. Ол онтон сизгэтэрэн, өскөтүн, силиэстийэлиир уорган онно боломуочуйалаах буоллабына, кирибит иһитиннэриини регистрациялаан, бэрэбиэркэ ытыллыан сөп. Дьону үлэ күнүгэр сарсыарда 9 чаастан кизгэ 18 чааска диэри приемнуубут. Аадырыстыт: Чурапчысэл. Октябрьскай аатынан уулусса 33 нүмэрдээх дьизтэ, төлөппүүмүт нүмэрдэрэ: Чурапчы нэһилигэр – 41-104, Уус Алдан улуутугар – 8(411)61-41-524, Тааттага – 8(411)52-41-252.

ҮЛЭ СҮРҮН ХАЙЫСХАЛАРА

Үлэбит биригэр сүрүн хайысхатынан коррупционнай дьыалалары силиэстийэлээһин буолар. Маньыкка биһиги үксүн дуоһунастаах сирэйдэр (баһылыктар, дыкутааттар, тэрилтэ салайааччылары о.д.а) коррупционнай буруйдары онорбуттарын силиэстийэлиибит. Ол курдук, быйыл Чурапчы оройуонугар «Хайахыт нэһилигэ» МТ урукку баһылыга харчы сизгитигэр уонна сокуоннайа суох мас кэрдийтин тэрийбитигэр холубунай дьыала силиэстийэлээнэ уонна суукка ытыллына. Онон гражданныр коррупционнай буруй оноруллубут диң саныыр буоллаһтарына, биһиккэ кэлэн тутта биллэриэхтэрин сөп.

Бүтэһик сылларга РФ

ҮЛЭБИТ ТУҢУНАН УОПСАЙ ӨЙДӨБҮЛ

Дойдуга силиэстийэлиир уорганнар РФ Силиэстийэлиир кэмитиэтигэр, РФ ИДМ уонна ФСБ подразделениетигэр бааллар. РФ Силиэстийэлиир кэмитиэтэ 2007 сыллаахха балаһан ыйын 7 күнүгэр прокуратура иһинэн тэриллэбитэ, оттон 2011 сыллаахха тохсунньу 15 күнүгэр прокуратураттан арахсан, туспа силиэстийэлээһиннэ дьарыктанар уорган буолбута. Биһиги кэмитиэппит силиэстийэлээһиннэ анал специализированнай хайысхалаах буолан, саамай ыарахан дьыалалары (киһини өлөрүү, күүһүлээһин, коррупция о.д.а) силиэстийэлиибит, ону таһынан прокурор атын силиэстийэлээһин уоргантан ханнык баҕарар холубунай дьыаланы ылан биһиги ырытыыбытыгар бизиэс сөп.

Чурапчытаабы оройуоннар икки ардыларынаабы силиэстийэлиир отдел Чурапчы, Уус Алдан, Таатта улуустарын хаба үлэлиир. Үлэһиттэр – төрдүөбүт. Ол курдук, салайааччы, салайааччыны солбуйааччы уонна икки старшай сипиздэбэттэр. Урукку кэмнэргэ отдел салайааччыларынан Алексей Гаврильевич Попов, Гаврил Дмитриевич Спиридонов үлэлээбиттэрэ. Алексей Гаврильевич билигин Дьокүүскай куоракка РФ Силиэстийэлиир кэмитиэтин Саха өрөспүүбүлүкэтигэр силиэстийэлиир салалтатыгар салгы үлэһи сылдыар, оттон Гаврил Дмитриевич адвокатынан үлэлиир.

Биһиз сурьналлар

САЙЫН КЭРЭ БЭЛЭБЭ

Бу күннэргэ Чурапчыттан уон биир буолан ырыаҕа ылпаллыт, хоһоонно хоһуллубут Кыыс Аммаҕа сөтүөлүү, сынньана баран кэллэбит.

Сарсыарда 9 чаастан сыыдам таксинан Мындабаайлыыр суолунан айаннаатыбыт. Суол оноруллан, айанныырга сүрдээх үчүгэй буолан, бэрт дэбигис Сулбаччыга. Чурапчы Амма кыраныссатыгар, кэллэбит. Саха килитин сиринэн айан аартыгар түһэн, үрдүк айылартан көрдөһөн, алаадынан айах туттубут салама баайдыбыт. Салгы айаммытыгар туруннубут Аммаҕа Абаҕа нэһилиэгинэн, өрүс биэрэгэр киирбиллэтигэр, утары моторкараах оҕо көрсөн, уңуор тубаазаҕа туоратта. Анараа кытылга туораан, туһаннаах сирбитигэр сатыы тийибибитигэр, турбаазаны тэрийбит биир дойдуплаахпыт Александра Никитична Карманова(Корякина) үөрэ-көтө көрүстэ. Сотору кэминэн оннубутун булуммуппун кэнниттэн аһылыкка ыныран, того-хана аһаатыбыт. Эбиэт кэнниттэн өрүгү туораан, икки массыынанан Харама хайатыгар айаннаатыбыт. Тыанан айаннааһынна хас да сиринэн кулаҕан суоллаах эбит да, эдэрхээн уопаттар сылдыа үөрүйэхтэринэн, сүрдээх үчүгэйдик айаннаан биэрэккэ тийдибит. Ыраактан өрүс уңуор көстөр хайа иннибитигэр бу арыллыан көһүннэ — туоруору хайа сирэйигэр ким эрэ кэлэн чочуйан онорбутунуу, кыыс сирэйэ көһүннэ. Онтон сүрдээһин соһуйдубут айылҕа дыкти көстүүтүн сөхтүбүт. Бэтэрээ биэрэгэ кылыгырас кумахонно дуоһуа сөтүөлээн баран, эмиэ хайабыт уңуоргу тэллээр туораан табыстыбыт. Оҕо араас быһылаах сымара таастарга сытан, олорон, сынньанан баран хайабытыгар айаннаатыбыт. Тахсарга тыа быһыынан суоллаах эбит, онон үһэ тахсан эрэргин сөччө - бачча билбэккэ хаалабын. Ол эрэри сорохлут байа да аһылаан табыстыбыт. Бастагы кирбиигэ суруктаах сымара таас баар эбит, онно сынньанан, тааһы кууһан сытан, саниэ ыһыан, аһылаабыл ханна да суох буолла. Оттоох, туоруору сиринэн үһэ тахсан иһэн, сорохлут аллараа таастыгар төнүннүбүт — үһэттэн өрүспүт, айылҕа көстүүтэ ураты. Үчүгэй худуһунуу хогустаҕа түлэрбит хартыынатын курдук арыллыан сытара көрүөхтэн кэрэ. Кырыттар сынньанан баран үһэ диэки тахса турдулар. Кинилэр олох чылчаалга тахсыбакка төнүннүлэр, икки эдэр лаара чылчаалыгар тахсан баран төнөн кэллилэр. Хайаҕа тахсан баран, киһи бу ытык хайаттан куус-кудах ылынарын элпитинэн-хааммытынан биллибит, үрдүбүт-көтүбүт. Бары түспүлүт кэннэ моторкабытыгар олорон уңуор биэрэклитигэр туораатыбыт. Дээ, ол кэнниттэн баазабытыгар төнөөрү, айанна туруннубут. Айаннаан кэллэбитигэр, уопут биэрэккэ кэлэн баазабытыгар туоратта. Иккис күн кэбэ эгэр санытылган, алаады дьылл сытылган уһуктан, сарсыардаангы аһылыктыан аһаатыбыт. Ол кэнниттэн Саһыл Сыһыыга историческай экскурсия буолла. Сатыы хааман иһэн, кэрэ айылҕаны сөрөмөхтөйө, отун-маһын сэргии көрдүбүт. Чаас курдук айаннаан, кизм-нэлэмэн алааска киирдэбит, манна гражданскай сэрйи саха сиригэр түмүктэммит сирэ буоларын Александр Никитична батыһыннара сылдыан, киһи иһиттэр-исгэн бара туруох курдук, умсухтутуулаахтык кэлсэтэ. Бу сырыыбытыттан албаҕи биллибит-көрдүбүт. Саһыл Сыһыыга олунуу ый бытарҕан тымныытыгар 18 күн, устата Пелепьев этэрээтэ кыһыл этэрээти тегүрүө сытан сэрйилээбитин, Строд этэрээтэ кэлэн бу алааска үрүннэр этэрээтин үлүт сыспытын, бу баардыы, харахытыгар онорон көрдүбүт, буулдэа төһөтэ түспүт дьэтин-уотун илэ харахытынан көрөн, тутан-хабан, очотообу сыллары эргитэ санаатыбыт.

Экскурсия кэнниттэн баазабытыгар кэлэн сөтүөлээн, эбиэттээн баран, барҕа махтал тылларын этэн, төттөрү айаммытыгар туруннубут.

Бу биир хонуктаах икки күн кэрэ айылҕаны кэрэхсии көрөн, ыраас уулаах Амма эбэбитигэр умсаахтаан, дуоһуа сынньанан кэлбиллэтинэн, эрдэттэн турбаазаҕа миэстэ уурдаран, бөлөбү хомуйан, сүрдээх үчүгэйдик сапайан илдьэ сылдыбыт киһибитигэр Анастасия Ионовна Дьяковскаяҕа барҕа махталбытын тиздэбит.

Олохпутугар умнуллубат кэрэ күннэри бэлэхтээбит турбааза сапайааччытыгар Александра Никитичнаҕа, кини үлэһит кэлэктиибигэр, минньигэс тогойу астаах асчыттарытыгар Елена Дмитриевна Устиноваҕа, Мотрена Николаевна Захароваҕа, Мария Ивановна Адамоваҕа, Карина Ивановаҕа, уна - ханас биэрэккэ турарпыт оҕобутугар Александр Иванович Назарова, ытык хайаҕа илдьэ сылдыбыт суоллардарытыгар, бэйэбит биер дойдуплаахпыттар, Арыылаах оҕотугар Иван Афанасьевич Поповка, Алексей Егорович Пестеревка, ыраах айанна илдьэ сылдыбыт тахсытытыгар Гүрий Гүрьевич Филипповка барҕа махталбытын тиздэбит.

Ханна да ыраата барбанка, бэйэбит дойдубут кэрэ айылҕалаах сирдэринэн сылдыан, устуоруйатын үөрөтөн, дуоһуа сынньанан дьин дьоммун - сэргэбин ыгырабын. Бары дьоллоох буолун, этэннэ сылдыын.

КЛАРА - УУС КЫЫНА.

Оҕо сыһыалаҕа

Сайынны сынньаланы -- көдүүстээхтик

Сылын ахсын үөрэнээччилэр сайынны сынньаланы көдүүстээхтик атааралларын туһугар үөрэх эйгэтин үлэһиттэрэ улуус үгүс оскуолаларыгар араас хайыскалаах лаабырдары тэрийэн үлэһиттэр. Ол курдук быыл улууска хонуктаах, палаточнай, күнүнэн сылдыар, уопсайа, 19 лаабыр үлэһит. Хонуктаах лаабырдар баазалара сүрүннээн, Кэрэ Амма кытылыгар Мындабаайыга бааллар. Ол курдук, уруккуттан үлэһит "Кустук", "Дабан" лаабырдары сэргэ, быыл аан бастаан доруобуйаларынан хааччахтаах оҕолорго анаммыт "Ласточка" лаабыр Мындабаайытааҕы "Ымы" уһууаан баазатыгар тэриллэн үлэһит.

Итини тэнэ, Сыланна эмиэ биер сана, сонун хайыскалаах "Гиппократ" дьин хонуктаах лаабыр аһыллан, икки сезон устатыгар уопсайа 60 оҕо хайыллан сырытта. Медико-биологическай хайыскалаах лаабыр оҕолору араас түгэннэргэ бастагы суһал көмөнү оноруу сатабылларыгар үөрэттилэр, ону тэнэ кэнээскитин медик идэтин баһылыан бадалаах оҕо медицинэ эйгэтигэр үгүс өйдөбүлүлэри инэрэнэригэр, билиитин-көрүүтүн ханатынарыгар тирэх буолара саарбахтаммат. Лаабыр начаалынныыга Саргылана Петровна Дьяковская билиһиннэритинэн, быыл лаабыры эксперимент быһыытынан үлэһиттэр. Оҕолор да, төрөппүттэр да олус сөбүлээбиттэр. Эһиил эмиэ кэлиэн бадалаах оҕо үгүс эбит. Манна Аммантан, Тааттаттан, Чурапчыттан, Мэнэ Ханаластан, Уус Алдантан, Дьоккуускайтан тийэ кэлэн үөрэнэн, сынньанан барбыттар. Бастагы сезонна 5 үлэһит үлэһит, оттон иккис сезонна практиканнар эбиллэн, үлэһэ-хамнаска төһүү буолбуттар. Минньигэс астаах повардар оҕолору күнгэ биэстэ аһаталлар эбит.

Үөрэнээччилэр сарсыардатын химия, биология, английскай тыл предметтарын чингээн үөрөттүттэр, өссө бастагы сезонна кэриэ тылын үөрэтии баар эбит. Ону тэнэ агро хайыскалаах оскуола буолаалларын быһыытынан, эбиэттэн кизэ

Предпринимательство төрүттэригэр бизнес-былааны онорууга үөрөттүттэр, научнай - практической үлэһит быһылыбыттар.

Ити курдук, "Гиппократ" лаабыр сонун хайысханы тобулан, номнуо оҕо уонна төрөппүт сэнээриитин ылан, ылыммыт бырайыактарын өссө сайыннаран, сабаламмыты салгы ситэрэн, кэлэр өттүгэр кэскилпээх үлэ-хамнас тэриллээҕэ дьин эрэһэбит.

Анна ЗАХАРОВА.

Успуорт

"Кыайыыны ситистэ Григорий Барашков!"

Аныгы панкратионна итиннэ любительскай MMA-ға Алексей Никифоров уонна Игорь Сивцев хэриэстэригэр турнир "Кыайыы 50 сыла" успуорт дыбарыаһыгар буолан ааста. Манна Саха сирин, Хабаровскай, Биробиджан уонна Узбекистан, Таджикистан байыастара кытыннылар. Күрэхтэһиини «Sakha Wrestling MMA»

булкаастаах кириһигэ кулууп, Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ыччакка министиэристибэтэ уонна MFP аныгы панкратионна федерациятын өйөөһүннэринэн тэрилиннэ.

Турнир кыттылаахтарын Саха Өрөспүүбүлүкэтин ыччат министиэрин бастагы солбуйааччы Руслан Платонов, «Sakha Wrestling MMA» булкаастаах кириһигэ кулууп

сапайааччыта Иван Охлопков уонна турнир бочуоттаах ыалдыта MMA-ға аан дойду чөмпүүүнэ Шамиль Абдуллаев (Москва) эбэрдэлээтилэр.

Булкаастаах кириһигэ уонна бойобуой самбоҕа Саха сирин чөмпүүүнэ MMA-ға Улук Илинни федеральнай уокурук күрэхтэһиитин призера Григорий Барашков кик-боксинга аан дойду экс-чөмпүүүнэ Вадим Рязанов (Хабаровскай) кытта кириһиппэр турнир сүрүн кириһитинэн буолла. Онуоха биһиги биер дойдуплаахпыт үс раунд тухары утарсааччытын бары өттүнэн баһыла тутан, эрэллээх кыайыыны ситистэ. Рязанов кик-боксер быһыытынан аҕабынан үлэһитинэ үчүгэй этэ эрэри, Григорий Барашковка улаханньык суоһаабата биһиги байыаспыт утарсааччытын аҕабыттан ылан охторон, сытыаран эрэ куустээх охсуулары онорон, кыайыыны ситистэ. Манна дартан эттэххэ, Григорий Барашков — биллилээх мадьыны Григорий Барашков төрөппүт уола. Онон, кини кыайыытыттан бастатан туран, аҕа үөрүүтэ, астыныыта мунура суох.

Петр ПАВЛОВ.

КЫАЙЫЫ ӨРӨГӨЙӨ---ИТЭБЭЛ СИТИМЭ!

Быйылгы, Аммаба буолан аас-
пыт, бүтүн саха сири ааттаахтарым,
дойдубут дьонун сурахтаахтарым
күөн көрсүүлэригэр, күрэх
былдьаһыыларыгар Чурапчыбыт
албан аата ааттанна, дьонун сураба
тосхойдо, кыайыы мунутуур
чылчаалыгар ытынна! Бу Чурапчы
дьонун-сэргэтин бүтүүн үөрүүтэ,
арегэйө буолан хас биирдии
сүрэххэ киэн туттуу төлөнүн сахта,
түмсүүбүтүн-сомоболоһуубутун
көрдөрдө, кыахпытын-күүспүтүн
өссө төгүл бигэргэттэ, кыайыылаах-
хотуулаах инникигэ өссө күүстээх
эрэли олохтоото! Онно кыттыһан,
нөрүүнүүн нөргүйэн, үгүрү-сүгүрү
сүгүрүйэн үөрүүбүтүн биллэрэбит,
астыныыбытын этэбит!

Бигиги ити алгыс кэннэ 3-с чыыһылаттан сабалаан, нэдиизэ устата Чурапчыбыт биир дыкты-кэрэ айылҕалаах ытык миэстэтигэр, Күрүө Тумуска, тобус улуус кыттыылаах республиканскай түһүлгэ дизени бэһис сыйбытын тэрийэн, 10-с чыыһылаҕа түмүктээн, дьоннорбутун атаартаан, "Айылгыга" кыайыы кыттыылаахтарын чэстиир үөрүүлээх түгэни куоттаран кэлэммит, бэйэбит түмүксанаабытынан кыттыспакка хаалбыппытын ситэрэн бизрээгэ сананан бу суруйан эрэбит. Ааспыт биир улахан күрэххэ бараппарыгар эмиэ Маҕаайыга алгыстанан 2-с бочуоттаах миэстэҕэ тиксэн кэлбиттэрэ, бу сырыыга кыайыы эрөөлүгүн эрэллээхтик көтөллөнөн көлөйлөр. Биллэн туран бу кыайыы чэлпэкитик кэлбэт, бастатан туран, күрэхтэһээччилэр, тириэньэрдэр сыралаах-сылбалаах, күүстээх көлөлүн тохтуулаах үлэлэрин түмүгэ, салайааччылар кыһамньылара, элбэх тэрилтэ, түмсүү сүбээнэн-аманан, үбүнэн көмөлөрө күүс-көмө, өйөбүл буолан барсыбыт уонка көннөрү боростой, дойдуларыгар хаалбыт дээ дыон сүрэхтэринэн-быардарынан ыалдьар сырдык санааларын, кыайыыга барҕа баҕаларын күүһэ

Дэз бу маны таһынан баар ээ,
дороттоор, Аламабай Айыыларбыт,
Иһирах Иччилэрбит, Үтүө Өбүгэлэрбит
сүдү күүстэрэ! Ол иһин алгыс
оноһуллан эрдэбэ. Бука диэн биһигини
хайбал-махтал эрэйэн эрэллэр диэн
сыһаа өйдөөмөн. Манна биһиги
өнөбүт диэн бэйэбит айылгыбытынан
ити күүстэрдиин эһигини ситимнээ
бизирибит, ону ылынан-итэбэйэн
бэйэбитигэр инэринэн, саптивөх
тэтимнэ киирэргитин ситиһиибит
буолар. Иккис төгүлүн итэбэйбиллбит,
күрэхтэһээччилэралгыһысүрэхтэринэн
ылыммыттарын, ол кинилэр туттан
турар таһааларыттан, көрбүт
харахтарыттан, ыраастаһыр буруону
бэйэлэригэр тардыналларыттан,
этитиилээх дьалбыырга тиксэ
сатыһылларыттан, хас биирдии тылы
инэриналлариттан көстөрө. Биллэн
туран, сизрин эрэ ситэрэн, эппиттарин
эрэ хоту, туох эрэ шоу курдук ылынан
турааччылар даа суох буолбатахтар.
Дэз ол гынан баран, хомойуох иһин
ыйайы ситиһиллибитин кэннэ ити
аныгы олох сизринэн умнууга хаалпа,
Киһи барахсан олоһор туох үтүөнү
үчүгэи ситиспитин барьтын түс
бэйэтин эрэ үтүөтүнэн ситиһэр курдук
сананар, бэйэтин эрэ танара оностор,
итэбэл диэни туох эрэ куһаҕанна,
сааттаахха кыттыһар курдук сананар
дьикти адыһаҕаах. Оттон бу алгыс
ылбыккыт дьын өнөтө туохха сытарый?
Олох, куйаар тутула, сокуона биир.
Туох барыта бэйэтин ханыгытын
тардар диэн, үтүө үтүөнү, мөкү мөкүнү,
сырдык тула сырдык, хараҥа тула
хараҥа муһтар. Уһаттан кудулуйар
кудул куйаар сүдү күүстээх сырдык,
абыраллаах ньагирин (энергиятын) эн
бэйэн итэбэйэргинэн, ис сүрэххинэн
ылынаргынан эрэ бэйэбэр тардан
күүс-уох эбинэбин, оттон итэбэйбэт,
саарбахтаһыр буоллаххына эмиз ол
курдук туох даа туһата суох ньагир
эйиэххэбэ туһар. Тулалыһыр Аар
айыһа, ийэ сир, хас биирдии от-мас,
дьиз-уот куттаах, иччилээх диэн саха
барыта билэр. Итэбэйин-итэбэйимэн

ол баар. Буолан баран хас биірдиимгит төрөөбүт сиргит, киингит түспүт, биһикит ыйаммыт сирин эйгэтэ, эһиги төрүүр сылгытыгар, эһигини кытта тэбис-тэннэ түспүт от-мас сизмэтэ, суор-тураах сымыыпта эһигинниин тэннэ улаатан ситан иһэр буолан биир тэтимнээх, эйгэлээх. Ол иһин төрөөбүт төрүт дойдун иччилэрин күүһүн көмөтө сүдү. Ону таһынан баар эбээт, өсөө улуу төрүттэрбит, өбүгэлэрбит күүстэрэ. Төһөлөөх элбэх номоһо хоһуллубут, кэпсээннэ кирибит кур оһуһу сүкпүтүнэн сыыры дабайар баарабыай күүстээх, киил маһы сипистэри турута тардар быылпастыгас быччыннаах, киһи харабар көстүбэикэ элэнниир кус быһый дьон төрөөн-үөскээн ааспыттарай. Аатара аатамMAT күүстээх хомуһуннаах улуу убайдар, амарах адыһийдэр, мыңдыр өйдөөх ытык дьоннор. Дьэ бу кинилэр көмөлөрүн күүһэ сүдү, биллэн туран, бэйэн итэҕэйэр буоллаххына, итэҕэйбат, түннэри хайыһар, бэйэбин кинилэрдээбэр ордуктук сананар буоллаххына хомойоохтара, кэлэйиэхтэрэ, кинилэр эмиэ түннэри хайыһыахтара, ытаабат оһону эмсэхтээбэттэр. Бу устуорка эрэ буолбакка олоһо барытыгар туттуллар тутул буолар. Дьэ, ол иһин биһиги сирдээби, күннээби абырааччыларбыт таһынан өсөө махтаныах тустаахпыт бу сүдү күүстэргэ, төрөөбүт төрүт буорбутугар, тапталлаах дойдубутугар, сүгүрүйүөх тустаахпыт аар айылҕабытыгар, үтүө өбүгэлэрбитигар. Биллэн туран үрдүк сизэнэттэн итини атаргитин кыбыстыаххыт, булкуллубут диэхтэрэ диэн туттунуоххут. Онон саатар сүрэххитинэн ылына, искитигар махтана үөрэнэргит буоллар даа... төһөлөөх элбэҕи ситиһиэххит, олоххутун чэпчэтиэххит этэй.

Дээ, уонна түмүктүгүр, алгыс ис дилигин өйдөөн, сыыска-буорга түһэрбэккэ, кулгаах таһынан аһаран кэбиспэккэ ылынан, ингиринэн кыйаһыны ситиспит бари дьоммутугар махталбытын тиздэбит!

Итэбайжижитигэр, ылыммыкытыгар!
Хайа бабарар алгысчыл кууна,
бэйэтэ тугу этэрин-сангарарын,
онорорун куустээх дыйыытыгар ис
сүрэбиттэн итээйэригэр, көрдөнө
куустэрин тыыннаахсытан көрөн
бу баардыы ылынарыгар, кинилэр
сылаас тыыннарын этинэн-хаанынан
билинэригэр сытар. Кини тизрдээччи,
ситимнээччи эрэ буолар, көмөтүн,
туһатын алгысчыты ылыннахтарына,
көмөлөнөр куустэр бэйэлэрэ
онороллор. Онно эһиги бэйэбит
итэҕэлит, ылынаргыт сүдү куус
буолар. Оттон алгыс кэмигэр этилгэр
"Уруй-Айхал!" тыллара алгыстана
турааччыларга эрдэ-сылла этиилэр,
ону хэлин хайайдахпытна этиэхпит
дизэн олох сыыһа, түктэри-түннэри
өйдөбүл. Бу алгыс "Уруйа-Айхала!"
Үрдүкү сүдү куустарга, иһирэх
мчилэргэ, үтүө өбүгэлэргэ ананар,
кинилэргэ сүгүрүйүү, хайаан да куус-
көмө буолуохтара диэн бизг эрэли
биллэри, алгыһы чинэтии буолар.
Ону быгдыһан-тарыһан бэйэ-
ылыныы сыыһа быһыы.

Дээ, онон дьоммут-сэргэбит
бархсаттар! Чурагчыбыт сахалыы
тыыннаах үтүө-мааны олохтоохторо!
Итэҕэл дизэнтэн куттаныман, сизэри-
туому тутуһартан туттунуман,
өбүгэбит үтүө үгэһин, мындыр өйүн
сыыска-буорга түһэримэн, олоххутугар
туттун, туһанын-абыранын! Сахабыт
дирин итэҕалинэн, истэн изгэн
тахсар сирдээх быһыытынан.
Саха буоларгытынан кизэн туттун!
Киһи буолан килбэйэн, Саха буолан
сандааран, Ураанхай буолан
уруйданан, олох бары көрүнэр
барытыгар малды инники күөһүз
сылдьын! Улууспутун биир ныйгып
санаанан үрдүктэн үрдүкчүлчээллэргэ
дэбэтэн иһин диэн Уруйу ууннахпыт.
Айхалы амаатахпыт, Тускуну
туһаайдахпыт, Аман Алгыспытын
тиэртэхпит буоллун! Оннуок! Тускуо!

Сыдызайа, Байдам
ФИЛИППОВТАР

Энэги болъомтобугар

Үчүгэй – куһаҕаннаах буоларын умнумуобун!

Бу хүннэргэ “Бүлүү” федеральной суолугар үс киһи өлүүлээх суол саахала табыста диэн сурабы бары да улаханньык соһуйа, курутуяа иһиттибит. Быһылаан тахсыбыт миэстэтэ олус үчүгэйдик оноһуллубут, сана аспаал бүрүөһүннээх федеральной суол 138 килэмизтирээ буолар.

"Суолбут тупсан истэбин аайы, маннык быһылаан тахсара улам элбээн иһэрэ дьону улаханньык дьиксиннэрэр уонна хомотор. Боротуокул тылынан эттэххэ, "суоллар суол быраабылатын куруубайдык кэспитин түмүгэр" туох даҕаны буруйа суох олорсон иһэр дьон эчэйиилэригэр, эдэркээн дьон быстах дьылҕаланыыларыгар тизрдэр. Статистика көрдөрөрүнэн, көнө, үчүгэй суолга, ордук эдэр суоллардар түргэн режимин тутуспаттар, аналлаах

суол бэлиэлэригэр болжомтолорун уурбаттар диэн бэлиэтэнэр. Маны тэһинэн суолу онорор сылдыар үлэһиттэргэ, ол эбэтэр эһиги айанныыр усулуобуйабытын тулсараары кыһынны тыйыс тымныылары, сайынны өнүрүк куйааны аахсыбакка үлэһии-хамсыы сылдыар дьонно убаастабыла суох сыһыаннаһы түбэтэлэрэ эмиз тахсыталыыллар", - диэн Чурапчытаагы суолга-иискэ куттала суох буолуу иниспизэксийэтин пропагандага бөлөгө иһитиннэрэр.

"Хас биирдii суолпар суол өрмөүчнннэр
учаастагар чулааатагына, элбэх сэрэтэр бэлиэлэри,
үлэи сүлддэр анал формалаах дьону көрөн
массынатын бытаардан ааһыахтаах, наада буолар
түбэлтэтигэр тохтууахтаах", - диэн "Дорожник" ХЭТ
(ген.директэр Гаврил Владимиров) үлэһиттэрэ

быхаараллар. Хэс биірдии итинник дэуыны оноруу бэйэбитигэр туһалаабын өйдүүр кэм уолдаста, суол үлэһиттэрэ биһиги айаммыт көнө, сымнаҕас буоларын туһугар кыһаллалларын умнумуобун.

“Дыслан—байан илиигэр” дигн өс хоёонугар этилээр. Оттон элбэх киһи өлбө, дылбата суолпардартан тутулуктаабын хас биридди тизхиниикэни ытааччы чинник өйдүөх тустаах. Суолбут-испит тулсан истэгин аайы сэрэхтээх айаннааһын, болбомто өссө күүһүрүөхтээх. Онон хас биридди суолпар өйдөөн-тойдөөн айанныыргыт ирдэниллэр.

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Тыа сириг сайдыыта

Бары бииргэ үлэлээтэхпитинэ, үтүө түмүктэр ситиһилиэхтэрэ

Российской Федерация
Тыа хаһаайыстыбатын
министрестибэтин иһинэн
үлэлиир "2014-2017 сылларга уонна
2020 сылга дээрэ тыа сирикэлиминик
сайыннары" федеральнай тус
сыаллаах бырагыраама туһунан
сигилии сырдаттым.

Ханнык баҕарар судаарыстыба тыа сиригэр дьону олохсатар уонна тус дьарыктаах буоларын туһугар үлэлиир. Сирдэри туһаны уонна дьону-сэргэни аһынан хааччыйы бу судаарыстыба бастакы сыала-соруга буолар. Тыа сиригэр, анаардас улахан тэрилтэлэр эрэ буолбакка, кыра хаһаайыстыбалары тэнэ, кэтэх хаһаайыстыбалар эмиз сайдыахтаахтар. Тыа сиригэр олорор киһи хаһаайыстыбалаах буолуохтаах-ким эрэ сүөһү-сылгы ииттэрэ, ким эрэ омурустунан дьарыктанара ирдэнэр. Ол инниттэн судаарыстыба тыа сиригэр дьон олорор усулуобуйатын тэрийэргэ, куораттан итэҕэһэ суох хааччыйахтаах (түргэн интэриниэт, уот-күөс, гаас баар сиригэр гааһынан топору хааччыйы, киһи саалата, суол-иис уонна да атын цивилизация ситиһиллэрэ). Итини хааччыйарга туох үлэ барбытын мантан аллараа сурулуом.

"Устойчивое развитие сельских территорий на 2014-2017 годы и на период до 2020 года" тус сыаллаах федеральнай бырагыраама Российской Федерация Бырабыыталыстыбатын 2013 сыл от ыйын 15 күнүгэр 698 нүөмүрдээх бигэрэммитэ. Бу бырагыраама РФ тыа хаһаайыстыбатын министрестибэтин судаарыстыбаннай бырагырааматын иһинэн ылыллыбыта.

Бырагыраама тыа сиригэр сайыннарыга иккис түһүмэх быһылынан көрүлүбүтэ. Сүрүн сыала-соруга – тыа сиригэр дьонун олорор усулуобуйатын тупсары, сана үлэ мээстэтин арыыйы, сана технологияда олобуран, бэйэ бородууксуйатын хаачыстыбатын тупсары уонна элбэтии буолбута.

Тобус сүрүн хайысха (дьиз тутуута, атыылаһыыта), оскуола уонна ФАП тутуута, услуорт былаһааккалара, кулууттар тутуулар, сайынны уу уонна бөһүөлэк иһигэр гаас ситимин тардыы, сана кыбартааллары тутуу, суол тутуута. Ону таһынан сана хайысха эбиллибитэ – нэһиликтэ баҕа өттүнэн оҕо уонна футбол былаһааккаларын, пааматынньыктары санаттан тутуу уонна чөлүгэр түһэри, сквердэри тутуу. Бу сана хайысха "Үтүө дьыала" хамсааһын курдук үбүлэнэн кэллэ, ол эбэтэр 60% федеральнай уонна өрөспүүбүлүкэ бүүдүүтүттан грант быһыытынан бэриллибитэ уонна 40% иһинэн нэһилиэк дьаһалтатын бүүдүүтүттан, урбаанньыттар үтүгэрэ (5 тыһыынчага 50 тыһыынчага тийэ кыттааччылар) уонна үлэнэн.

2014-2019 сылларга 12 хайысханан 83 миллиард 814 мөлүйүөн 646 тыһыынча солкуобайы үл министрестибэтигэр үбүлээн кэлбит. Ол иһигэр Россия тыа хаһаайыстыбатын министрестибэтигэр – 47 миллиард 882 мөлүйүөн 527 тыһыынча солкуобайы, Россия култууратын министрестибэтигэр – 1 миллиард 156 мөлүйүөн 646 тыһыынча солкуобайы уонна Росавтодор – 34 миллиард 775 мөлүйүөн 48 тыһыынча солкуобайы көрдүлөр.

Мань таһынан Россия регионнара уонна бүүдүүтү таһынан үлэртэн утары үбүлээн, быһа холуйан, 149 миллиард солкуобай буолбута, онон уолсай үл – 232 миллиард 818 мөлүйүөн солкуобай бу иккис бырагыраамага үбүлэнэн үлэтин түмүктэн ээр.

Сүрүн үбүлээһин суол тутууттан ураты дьиз тутууттар, эбэтэр атыылаһыытыгар көрүлүн кэллэ – 24 миллиард 575 мөлүйүөн солкуобай.

Онтон дьэ, Саха Сирэ төһө тигистэй?

Уолсайа 10 бырагыраамага үлэлэһэн, бу сылларга 3 миллиард 621 мөлүйүөн 257 тыһыынча солкуобай федеральнай бүүдүүтүттан үбү көмүскээн үлэни ыттан кэлибит. Бу суума аһыах дуу, элбэх дуу диер буоллаһытына, маньык Россия бырагырааматынан көрүлүбүт үлэ – 4,32 % ылан кэлибит. Ол эбэтэр Россия 81 субъекта бу бырагыраамага үлэлэһэн кэллэ, ол эбэтэр ортотунан, 1,23% тиксизэхтээх этэ. Онон көрдөххө, орто көрдөрүүттан 3,5 төгүл элбэх харчыны ылбылпыт-бу улахан ситиһи дьиз сыаналыбын уонна Саха Сирэ атын маньык кизэн хабааннаах бырагыраамага үлэлэһэн ылбытын билбэллэн.

Бу сыллар тухары чааһынай дьиз тутууттар – 1 миллиард 420 мөлүйүөн солкуобай федеральнай үлэ көрүлүн, (5,78% Россия үрдүнэн үлэ ылабыт) 2468 ыал сана дьизэ кириэн үөрдүлөр (12 тыһыынча киһи олорор сана бөһүөлэгэр тэннээх), ол эбэтэр 190 509,22 квадратнай мизтэрэ иэннээх дьизлэр тутулунулар. Мань таһынан маньык хайыскаларын үлэ барда:

- Сайынны уу ситиминэн 42 нэһилиэк хааччылынна.

- 20 нэһилиэккэ гаас ситимэ кириэн, дьон күөх төлөнтө холбонно.

- Икки оскуолага утары үбүлээн, федеральнай бүүдүүтүттан харчы ылан турабыт (Уус-Алдан Кэптэнигэр уонна Таатта Харбалааһар).

- 9 нэһилиэккэ сана кыбартааллары тутуубут, саамай улахан кыбартаалбыт Нам улууһун Хатын-Арыы нэһилигэр «Озернай» дьиз 555 уһаайбалаах 495 мөлүйүөн суумалаах эбийиэк буолар. Сүрүннэн кыбартаал иһигэр электрическэй ситим, сайынны уу ситимэ, аспаал, иттиги ситимэ, хочуолунай уонна 120 оҕо үөһэнэр оскуолата, 90 мисстэлээх уһууан

тутулунулар. Олор истэригэр быһыл бүтүөхтээх Ханалас Улахан-Аан бөһүөлэгэр уонна Нам Хатаһыгар быһыл саҕалаан, эһиил түмүктүөхтээхтэ.

- 13 нэһилиэккэ ФАП тутулунна, ол иһигэр быһыл Амма улууһун Сулҕачы нэһилигэр үлэ кириэхтээх.

- нэһиликтэ баҕа өттүнэн оҕо уонна футбол былаһааккаларын, пааматынньыктары санаттан тутуу уонна чөлүгэр түһэри, сквердэри тутуу 61 нэһилиэккэ барда.

- 21 нэһилиэк суолунан хааччылынна.

- 2 кулууп тутуута (Уус-Алдан Сыырдааһар уонна Горнай Дьиикимдэттигэр) быһыл түмүктэниэхтээх.

Бу үлэлэр түмүктэринэн 2017 сыллаахха бэс ыйын 24-25 күнүгэр Саха Сиригэр бырагыраама үлэтин түмүктэрин көрдөрөр уонна сана саҕахтары туруорар Бүтүн Россиятаагы сэмминэри ыттар чизэскэ тигистибит. Бу сэмминээр Россияга иккис этэ – бастакыны 2016 сыллаахха биер бастын үлэлээх Мордовия өрөспүүбүлүкэтигэр ыыппыта, оттон үсүһү Башкирия өрөспүүбүлүкэтигэр үрдүк таһымна ыттан турар. Сэмминэри ытыты чизэ-бачуот уонна сыанабыл бэлиэтэ буоларын тоһоҕолоон бэлиэтибин. 8 федеральнай уокурук баарыттан 7 уокуруктан 158 ыалдыг кэлэн барбыта.

Бу сылларга Россия тыа хаһаайыстыбатын министрестибэтин, Росавтодор, Россия културатын уонна Россия үөрэх министрестибэтин кытта быһаччы куустээх үлэлээһин түмүктэринэн Саха Сирэ бырагырааманы (заявканы) көмүскээһингэ биердэ бастабылпыт, иккитэ Россияга иккис уонна үлүс буолан турабыт. Бу үлэ түмүгэ анаардас биер киһи үлэтэ буолбакка, хамаанда үлэтэ буолар. Өрөспүүбүлүкэбит сапайааччыта Егор Афанасьевич Борисов тыа сиригэр ити сылларга куускэ болломтону уурбута биллэр. Ол курдук, анаардас 5 сыллаах бырагыраамага 2012-2017 сылларга тыа сиригэр сайдыытыгар төһөлөөх үлэ көрүлүбүтүн улуус, нэһиликтэр баһылыктара бэркэ биллэлэр уонна ону сырдаттыгы туста балаһа ирдэнэр.

Федеральнай бырагыраамага сайаалканы бизрэгэ улуус уонна нэһилиэк баһылыктарыттан улахан тутулуктаах буолар, онон манна куускэ ылсан үлэлээбит баһылыктары ахтыах тустаахпын: Мэнэ Ханалас баһылыга Николай Старостин, Нам урукку баһылыга Альберт Ильин, Амма урукку баһылыга Александр Артемьев, Горнай баһылыга Никита Андреев, Үөһээ Дьааһы урукку баһылыга Виктор Павлов, Эбээн Бытантай урукку баһылыга Иван Горохов, Томпо баһылыктара Георгий Герасимов уонна Яков Степанов уонна Чурапчы баһылыга Андрей Ноговицын. Нэһилиэк баһылыктарыттан аһыннаха: Үөһээ Бүлүүттэн - Степан Дмитриев,

Валерий Николаев, Анатолий Антонов, Сунтаартан - Эдуард Филиппов, Ньурбаттан - Наталия Петрова, Ханаластан - Андрей Варламов, Александр Большаков, Олег Иринева, Нам, Чурапчы улууһун нэһиликтэрин баһылыктара бары кэриэтэ, Мэнэ-Ханаластан хорсун баһылыг Дария Назарова, Тааттааттан - Егор Васильев, Егор Павлов, Амматтан - Михаил Ефремов. Бэйэлэрин бырайыактарын көмүскээн, Москвага хаста да сылдыбыттар. Росавтодорга сайаалканы көмүскээһингэ Өрөспүүбүлүкэ тырааныспарга министрестибэтигэр Борис Романов олус ситиһилиэхтик үлэли сылдыар. Ааспынча минсельхозка үлэлэспит дьоммуттан ураты Анатолий Павлов аатын хайаан да бэлиэтиэх тустаахпын, киһи баар буолан үлэбит-хамнаспыт, сайаалкабыт бириэмэтигэр үрдүк хаачыстыбалаахтык оноруллан кэлбитэ, киһи билигин төрөөбүт уһууһугар Намна баһылыгы тутууга солбуйааччынан ситиһилиэхтик үлэли сылдыар. Мань таһынан Москвага өр сылларга Саха Сирин тыа хаһаайыстыбатын бэрэстэбиитэлэнин үтүө суобастаахтык үлэли сылдыбыт Афанасий Попову бу бырагыраама туолуутугар үлэлэспитин ахтабын. Ити сылларга Москвага балай да элбэхтик сылдыбытым, сороһор ыйга иккитэ баран кэлэrim, ол түмүгэр ити ситиһилэр кэлбиттэрэ саарбахтаммат. Ону өйөбүл буолбут биергэ үлэлээбит хамаандабар уонна Россия тыа хаһаайыстыбатын министрестибэтин тустаах департаментын кэлэктибигэр махтанабын. Олус таһаарылаахтык үлэлээбит министирдэр Александр Артемьев уонна Петр Алексеев министир солбуйааччылар Афанасий Семенов, Виктор Павлов уонна Семен Потапов буолан олус айлаахтык, биер киһи курдук үлэлээбиллэртэн астынабын.

Мань таһынан фермердэри сапайан кэлбитим бэйэтэ туһунан кэлсэн, онно эмиэ сана федеральнай бырагыраамага олус ситиһилиэхтик үлэлэспиллэтин туһунан кэлин туста бэлиэтээн суруйуом.

Түмүктэр бэлиэтиэм этэ – сана ылыныллыбыт бырагыраамага бары биер киһи курдук үлэлээтэхпитинэ эрэ, ситиһи кэлиэбэ уонна улуус, нэһилиэк баһылыктара үчүгэйдик үөрэтэн бырагыраамага булгуччу кытталара ирдэнэр. Сана бырагыраамага хайдах үлэлээххэ сөбүн кэлэр сырыыга суруйуом.

Ылыныллыбыт ситиһилэри чинэтэр туһуттан Өрөспүүбүлүкэ сана салалтата куускэ үлэлээбэ дьиз бүк эрэнбин.

Николай Ильич ПЕТРОВ,
Чурапчы.

Сахамедстрах

АЙАННЫЫККА СҮБЭ:
сынньаланна бэлэмнэнии

«Сахамедстрах» страховкалыыр медицинскэй хампааньа үлэһиттэрэ уоллуска кэмигэр сынньаланна барарга булгуччулаах медицинскэй страховкалааһын полиһын ыларга сэрэтэллэр: докумуон Россия үрдүнэн (булгуччулаах медицинскэй страховкалааһын базовой тосхолунан) босхо медицинскэй көмөнү мээтиэлиир.

Сынньаланна барыах иннинэ:

Өскөтүн эһиги полиһынан ар кэмнэ туһамматах буоллаһытына, 8 800 100 14 03 төлөпүн нүөмэригэр (босхо) контакт-киингэ тахсан, полискыт болдьобун сураһан билсин.

Полис болдьобо ааспыт буоллаһына, сананы онорторун. Сайаалканы «Сахамедстрах» пуннарыгар бизрэгит, аадырыстары сахамедполис.рф сайтан көрүөххэ сөп.

Быһа сибээс нүөмэрин төлөпүннүгүгэр сурунар

ордук. Оччотугар, ысаллаах түгэннэ эрийэн туһааннаах субони ылаахха сөп. Үлэ күнүгэр быһа сибээс нүөмэрэ, саха сиригэр бириэмэтинэн, 9.00 - 18.00 чааска дьэри үлэлиир. Өрөбүлүгэ уонна бырааһынньыктарга нүөмэргэ «автосекретарь» режимэ холбонор, онон ыйытыктарытын устан хаалларабыт.

Сынньаланна сылдыан:

Тиис ыарыыта, булгучууу, сүһүрүү, аллергия, куйаастан эмсэбэлээһин көрүннэрэ быраас көрүүтүн эрэйэллэр. Маньаха, сылдыар сиргит олохтоох баһылыгыгар, поликлиникатыгар булгуччулаах медицинскэй страховкалааһын ситимигэр үлэлиир буоллаһына, полиһынан босхо көрдөрөбүт. Бутүгэннэ баһылыга сыһарылыы ирдэммит.

Атын регионна сылдыан медицинскэй көмөнү сана ыалдыыга эбэтэр дьарба көбөн турдаһына биердэ

туһаныллар. Оттон былааннаах ситиһи эмтэниини олохсуйбут сиргэр, сыһарылаах баһылыга ааһабыт.

Доруобуйага кутталлаах түгэн соһучу тирээтэһинэ, суһал сулууспага эрийэн түргэн көмөнү туһанаахха сөп. Киһи олорор куттал суоһуур түбэлтэтигэр полис ирдэммит. Суһал көмө босхо оноруллар.

Өскөтүн баһылыга өнө иһин төлөбүр көрдөөхтөрүнэ, эбэтэр аккаастаахтарына:

- медицинскэй тэрилтэ салалтатыгар тахсын;
- сылдыар сиргитигэр (субъекка) баар БМС Территориятаагы пундатыгар эрийин;
- Саха сиригэр доруобуйа харыстабылыгар контакт-киинигэр: 8 800 100 14 03 нүөмэргэ эрийин.

Россия субъектарыгар үлэлиир БМС Территориятаагы пундатыгарын нүөмэрдэрэ билиги сахамедполис.рф сайттыгар бааллар.

«Сахамедстрах» страховкалыыр медицинскэй хампааньа.

Внимание!

Уважаемые охотники!

Министерством экологии, природопользования и лесного хозяйства Республики Саха (Якутия) внесены изменения в Порядок электронной записи на прием в уполномоченный орган для подачи заявлений на выдачу разрешений на добычу охотничьих ресурсов, на которых установлен лимит их добычи с учетом опыта прошлого года. В связи с этим совместно с Министерством инноваций, цифрового развития и инфокоммуникационных технологий Республики Саха (Якутия) разработан новый механизм регистрации электронной очереди на портале государственных и муниципальных услуг Республики Саха (Якутия) e-yakutia.ru.

Согласно новому Порядку записи на прием в уполномоченный орган для подачи заявлений на выдачу разрешений на добычу охотничьих ресурсов общедоступных охотничьих угодьях в г. Якутске начнется в четвертый четверг июля, а именно 25 июля 2019 г. в 18.00 и участие смогут принять только лица, имеющие охотничий билет.

В целях подготовки к проведению электронной записи подготовлена пошаговая инструкция электронной записи и запланировано общегородское тестирование сервиса. В связи с этим приглашаем охотников г. Якутска принять участие в тестировании электронной записи на портале государственных и муниципальных услуг РС(Я) 18 июля 2019 г. в 17.00.

Напоминаем, что запись в электронную очередь производится только для выдачи разрешений на добычу охотничьих ресурсов в г. Якутске, в районы республики будет направлена отдельная квота, где распределение разрешений будет произведено в порядке очередности поступления заявлений.

БИЛЭРИИМЭРҮӨБҮҮЯВЛЕНИЯ

Егор Егорович Дьячковский аатыгар 2002 с. Дириннээби агрооскуолаҕа суоллар идэтин үөрэнэн бүтэрбитин туоһулуур сибидиэтэлистибэ сүппүтүнэн, дьинэ суоһунан аабыллар.

Тапталлаах оҕобут, кэргэним, аҕабыт, убайбыт, бырааппыт, кутуэппүт, Сылантан төрүттээх Чурапчы нэһилиэтин олохтооҕо, "СтройРесурс" ХЭТ салайааччыта

ПЛАТОНОВ Олег Дмитриевич
бу дьыл от ыйын 19 күнүгэр эдэр сааһыгар олус хомолтолоохтук олохтон туораабытын диринник курутуян туран, бары аймахтарыгар табаарыстарыгар, добогторугар, билэр дьонугар иһитиннэрэбит.

Ийэтэ, аҕата, кэргэнэ, оҕолоро, аймахтара.

Кутурбамнарын тиздэппэр.

- Чурапчы нэһилиэтин олохтооҕо, "СтройРесурс" ХЭТ салайааччыта Платонов Олег Дмитриевич соһумардык олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Анастасия Николаевнаҕа, оҕолоругар Чурапчы улуһун дьаһалтата, бииргэ үлэлэспит тутуу отделын үлэһиттэрэ.

- Тапталлаах оҕолоро Олег олохтон хомолтолоохтук туораабытынан, ийэтигэр Мария Иннокентьевнаҕа, аҕатыгар Дмитрий Семеновичка, кэргэнигэр Настяҕа, оҕолоругар Сылан орто оскуолатын 1978с. выпуһа, кылаас салайааччыта Ульяна Николаевна Протодияконова.

- Бииргэ үөрэммит однокурсниктара, "СтройРесурс" ХЭТ салайааччыта, истинник саныыр табаарыстара Платонов Олег Дмитриевич олус хомолтолоохтук олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Анастасия Николаевнаҕа, оҕолоругар Валераҕа, Александрнаҕа, Аюшкаҕа, чугас дьонугар ЯГСХА-ҕа бииргэ үөрэммит добогторо 2000-2005 сс. выпуск.

- Тапталлаах аҕата Платонов Олег Дмитриевич соһумардык олохтон туораабытынан, бииргэ үөрэнэр добогдоругар Алексаҕа, ийэтигэр Анастасия Николаевнаҕа, убайыгар Валераҕа, балтыгар Аяҕа, бары аймахтарыгар С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын 4 "а" кылааһын үөрэнээччилэрэ, төрөппүттэрэ, учуутала М.И. Дыдаева.

- Тапталлаах уоллара, кэргэнэ, аҕалара Платонов Олег Дмитриевич соһумардык олохтон туораабытынан, ийэтигэр Мария Иннокентьевнаҕа, аҕатыгар Дмитрий Семеновичка, кэргэнигэр Анастасияҕа, оҕолоругар А.А. Сивцев аатынан Сыланнаабы сынньалант киинин кэлэктиибэ, култуура бэтэрээннэрэ.

- Күндү добогдоро Платонов Олег Дмитриевич соһумардык олохтон туораабытынан, ийэтигэр Мария Иннокентьевнаҕа, аҕатыгар Дмитрий Семеновичка, кэргэнигэр Анастасияҕа, оҕолоругар "Байанай" түмсүү.

- Тапталлаах уоллара, аҕалара, бырааттара, убайдара Платонов Олег Дмитриевич эдэр сааһыгар олохтон туораабытынан, оҕо сааһын добогдор, балтыгар Мария Иннокентьевна Новгородова, аҕатыгар Дмитрий Семенович Платоновка, кэргэнигэр Настяҕа, оҕолоругар, бары аймахтарыгар Сылантан Боя, Семен Ноговицыннар, оҕолоро.

Россельхознадзор иһитиннэрэр

Тас дойдуттан сибиинньэ африканскай чуматын вируһа киирэр кутталлаах!

Сайынны уопуска кэмэ сабаланаң, дьон тас дойдута сынньана тахсара элбээтэ. Ол сылдьан, биһиги дойдубутугар суох араас астары кэһим ынан дьонноругар аҕалааччыларга анаан, Россельхознадзор Саха сиригэр салаата сэрэтэр, билэтин Азия дойдудуларыгар: Кытайга, Вьетнамга, Камбоджаҕа, Лаоска сибиинньэ африканскай чумата (африканская чума свиней – АЧС) тарбанна! Бу дойдудартан вирус Саха сиригэр киирэр куттала баар. АЧС вируһа Россияҕа тарбамматын туһугар ыарыы турбут дойдудартан сибиинньэ аһын, сибиинньэ этиттэн оноһуллубут бородууксуйаны (холобур: халбаһы, сосиска, ветчина у.д.а.) баҕажка, иһии тутууругар илдьэ кэлэр боһуллар. Бу быраабыланы кэспит дьон РФ Административнай быраабы кэһии кодексын 10.6 ыстатыйатын 1 чааһынан эппиэтинэскэ тардыллар.

От ыйыгар Кытай уонна Россия кыраныыссатыгар Еврейскэй автономнай уокурук «Нижегородское» дизн пуунга дьон иһии тутууругар аҕалан испит халбаһыларын Россельхознадзор иниспиктэрдэрэ

чиннийиһэ ыһыһытара. «Приморскыйдаабы уобаластар икки ардыларынаабы бэҕэринээринэй лаборатория» бу халбаһыга АЧС ДНК-та баар дизн бигэргэппитэ. Ол иннинэ муус устарга Кытайтан Забайкальскэй кыраайга аҕалан испит сосискаларыгар ыарыы эмиз булуллубута.

АЧС тарбаммат дойдударын толору испиһэтин Россельхознадзор сайтыгар киирэн билсэххэ сеп.

АЧС – инфекционнай вируснай ыарыы буолар. Вирус ыалдьыбыт кыыл хаанын, уорганнарын барытын сутуйар. Бу ыарыынан хаһаайыстыбаҕа баар сибиинньэлэртэн биир эмэ ыалдьыбыта билиннэбинэ, хаһаайыстыба сибиинньэтин барытын эһэллэр. Ыарыы эмтэммэт, ыалдьыбыт кыыл 100% өлөр. АЧС киһиэхэ куттала суох.

Александра ЕМЕЛЬЯНОВА,
Россельхознадзор Саха сиригэр салаатын судаарыстыбаннай бэҕэринээринэй надзор отделын иниспиктэрэ.

Болҕойуң!

Уоттан сэрэхтээх буолуу сүрүн быраабылалара: төрөппүттэргэ анаан Убаастабыллаах төрөппүттэр!

"Якутскэнерго" ПАУо үгүс сыллар усталарыгар оҕо электривоттан сэрэхтээх буолуутугар улахан болҕомтотун уурар: энергетиктэр өрөспүүбүлүкэ бары оскуолаларыгар оҕолору кытта сэрэтэр баспадэни ыһаллар, онно электривоттан сыһа тутуннааха, доруобуулаа уонна олоххо кутталлааһын туһунан кэспиллэр, энергетиктэр тастарыгар уоттан сэрэхтээх буолуу быраабылаларын биллэриннэрэллэр.

Быраабылалары дьэиэ хайаан да хатылыаха наада. Оҕо быраабылалары төһөнөн элбэхтик истэр – оччонон үчүгэйдик өйүгэр хатыыр уонна олоһор туһанар.

Болҕойуң! Оҕолорго анаан 11 сүрүн быраабыланы санатабыт:

- Трансформаторнай подстанция күрүөтүн көнүө түһэр, иһирдээ киирэр боһуулаах;
- Энергетиктэр күрүөлэртэн сэрэтэр билиэлэри хастыи тардыман;
- Энергетиктэр аттыгар оскуолуу көнүлүммэт;
- Быстыбыт бородуулооха 8-10 мистэрэттэн ардук чугаһыыр боһуллар;
- Быстыбыт эбэтэр үһүэттэн санныылыбыт бородуулу көрдөххүтүнэ, онно чугаһаабаҕа эрэ «хаас» хаамытынан (гусиным шагом) тэйэн биэрэиэхэ наада (атаххын сиртэн араарбаҕа эрэ иккис атаһын төбөтүгэр сыһыары уураһын). Уонна тутта улахан дьонно биллэр, оттон улахан дьон – энергетиктэр суһал-диспетчерскэй сулууспаларыгар биллэриэхтээхтэр;
- Итити турбаларын трассатын үрдүгэр эбэтэр гараас үрдүгэр сылдьыман – ол үрдүнэн ааһар уот ситимин таарыйан, эмсэбилиэххэ сеп;
- Итити турбаларын трассатыгар сылдьыман – итии ууга сизгизэхитин сеп;
- Уот баҕаналарыгар ыттыман;
- Уот линиятын таһыгар уоту оттуман;
- Уот линиятыгар күөгүнү, сонньуурдары, скакалканы, атын да маллары саба бырабыман.
- Уот линиятын аттыгар селфи-паалканы туттуман;
- Быстыбыт эбэтэр үһүэттэн санныылыбыт бородуулаа эрэ буолбакка, ол аттынаабы тутууларга, предметтэргэ (олбуор, гараас, массыына уо д.а.) чугаһааман, тоҕо диэтэххэ, киһилэр күүрүүлээх (под напряжением) туруохтарын сеп.

Убаастабыллаах төрөппүттэр, оҕолоругутугар электривоттан уота туох туһалааһын уонна быраабыланы тутуспатаха кутталлааһын хайаатар да быһааран бизирин. Өйдөөн: оҕолоргут этиннэ сылдьаллара – эһигиттэн тутулуктаах!

Хас биридди түбэһэ көрбүт алдынылылары уонна сэрэхтээх түбэлтэлэри олохтоох уот ситимин тэрилтэтин суукканы эргиччи үлэлиир диспетчерскэй сулууспатыгар биллэрэр буолун.

Киин электривоттан ситим пресс-сулууспата.

Тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ, өр сылларга улуустаабы аптекаҕа үлэлэспит Доруобууа харыстабылын бэтэрээнэ

ЛОБАНОВА Клавдия Прокопьевна
уһун ыарахан ыарыһтан олохтон туораабытынан, оҕолоругар, сиэннэригэр дириң кутурбамматын тиздэбит.

23-с нүөмүрдээх аптека кэлэктиибэ, бэтэрээннэрэ.

Бииргэ үөрэммит добогбур **МИХАИЛОВ Василий Тимофеевич** ыарахан ыарыһтан олохтон туораабытынан, кэргэнигэр, оҕолоругар, кутуэттэригэр, кийиитигэр, сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар дириң кутурбамматын тиздэбит.

Хайахсыт оскуолатын бииргэ бүтэрбит добогторо.

Кытаабынай эрдээктэр – Л.В. ГОРОХОВА
Эксперттик саккүтүгэр – А.Г. ЗАХАРОВА,
Кэрэстэдиһэннэр – С.А. ЖЕНДРИНСКЭЙ,
Танааччы – Л.К. ПОПОВА,
Бачээтээннэр – Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тэрийэн таһаараччылар: СР
Правительствот, Чурапчы улуһун
"Сана олох" редакциянай-издательскэй
холбоһук автономнай уурууһунан,
Российскэй Федерация Россиянадзор
СР управлениитигар 2012 с. кулун тутар
15 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмүрө
– ПИ NetU14-0238.

Редакция, издатель,
аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл.,
Карл Маркс уул., 28 "а".
Телефоннарбыт: редактор – 41-332,
отделлар – 41-265, 41-358. E-mail: sanacloh@mail.ru,
сайт: sanacloh.ru,
Instagram: [@sanacloh](https://www.instagram.com/sanacloh)

Бачээккэ санааһа: № 54 (11611)
Кээһиһэ: 1,5 бач. лист
Ахсаана 1050. Хайыат сыаната: 15.

Директор, сүрүннүүтүгэр, аһаҕа редакция
таһаараччылар, аһаҕа сэл, түбүгүгэр,
бачээккэ, сүрүннүүтүгэр, аһаҕа сэл, түбүгүгэр,
аһаҕа сэл, түбүгүгэр, аһаҕа сэл, түбүгүгэр,
аһаҕа сэл, түбүгүгэр, аһаҕа сэл, түбүгүгэр.

Хайыат бачээккэ бариллар графика: 16 ч 00 м. Бачээккэ бариллиннэ: 16 ч 00 м. "Сана олох" редакциянай-издательскэй холбоһукка 22.07.2019 с. офсетка бачээтээннэ.
Типография аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 28 "а". Индекс: 54907. Хайыат иһиллээк иһитэ: олутууһунуука уонна баһыһыһа тахсар.